

Růžová budoucnost ekozemědělství? – Vyhlídky pro celosvětovou bioprodukci

Postřehy z BioFachu 2005 a trendy v oblasti ekologického zemědělství a biopotravin

Připravil PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců jako překlad originálních textů NurnbergMesse GmbH

Experti očekávají dobré podmínky a příležitosti pro rozvoj ekologického hospodaření v desítkách nových členských států Evropské Unie, samozřejmě s ohledem na rozdíly jednotlivých zemí. Elisabeth Avakian-Reuter z Equalita Institutu v Cologne je koordinátorkou pro odbornou spolupráci obchodu s biopotravinami ve východní Evropě již mnoho let. Zejména Českou republiku, Maďarsko a Slovensko vidí jako dobrou půdu pro zakotvení ekologického sektoru a tvrdí: „Jedním z hlavních faktorů je stabilita vytvořená dlouhodobou politickou podporou, zvláště v České republice.“

Ekologie je stále křehkou květinou v nových členských státech EU

Zatímco dříve vysoká cla a poplatky za importované zboží výrazně sťažovaly doplňování již tak docela malého místního sortimentu ekologických produktů, dnes takové bariéry ve smyslu rozšiřování bioproduktů ze zahraničí nejsou. Němečtí velkoobchodníci s biopotravinami a jejich výrobci jsou však nyní pouze na začátku možné kooperace a vývozních příležitostí – jsou na prahu dveří při jejich otevření.

Krok po kroku si mohou spotřebitelé vybírat ze stále se rozšiřujícího sortimentu bioproduktů v obchodech, ale peníze jsou stále otázkou číslo jedna v zemích střední a východní Evropy. Zatímco v Německu jsou ceny potravin často pouze slabě pod cenami biopotravin, příjmy v zemích střední a východní Evropy jsou znatelně nižší a limit závisí na kupní síle populace.

V posledních deseti letech jde rozvoj ekologického zemědělství a obchodu různými ces-

tami. Důležité je pouze netlačít zemědělskou produkci do oblasti ekologie, ale hlavně rozšiřovat a organizovat obchod cestou, jako jsou bioprodejny, tržnice, farmářský prodej, velké supermarkety a obchody.

Zatímco maloobchod s konvenčními potravinami je již zcela v rukou koncernů západní Evropy, bioprodukce je stále v počátečním rozvoji. Největším potencionálním prodejním a obchodním místem pro biopotraviny je Polsko s 39 miliony obyvatel, následuje Česká republika a Maďarsko s deseti miliony obyvatel. Ekonomický nárůst v rámci deseti nových členů EU je mezi 6,1 % v Litvě a 1,3 % v Polsku. Vstupem do EU došlo také ke změnám regulací ve volném obchodě, hygieně potravin, osvobození od úhrad a volném pohybu pracovní síly.

Polsko, Česká republika a Maďarsko:

rostoucí obchod s bioprodukty

Polsko

Polsko s 61 236 ha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy v roce 2003 a s 2 278 ekologickými subjekty má podíl pouze 0,4 % na celkovém polském zemědělství. Z toho však docela velký 54 % podíl má orná půda, která umožňuje variabilní produkci např. kukuřice, zeleniny a brambor. Z počtu ekologicky hospodařících společností v Polsku je nejznámější Ekoland. V Polsku, jako v největším novém členském státě EU, mají malé specializované obchody zdravé výživy svou tradici více než desetiletí. Zatímco v některých z nich zaujímají bioprodukty docela nízký podíl (kolem 200 prodejen), naopak v 80 % z nich se bioprodukty nabízejí ve velké míře. Stupeň profesionalizace specializovaných prodejen se značně liší. Některé stále zůstávají v tradičním původním stylu, jiné se ubírají moderní, avšak přizpůsobenou cestou.

Jablka a cibule na proutěném koši v polské expozici na BioFachu

Česká republika

Sousední Česká republika měla v roce 2003 necelých 6 % neboli 255 000 ha ekologicky obhospodařované zemědělské půdy s působností 650 subjektů. Avšak 90 % tvoří pastviny. Dobytek je chován pro produkci masa, což bylo doposud prodáváno hlavně cestou konvenčního obchodu. Trh s biopotravinami se stále ještě rozvíjí. Český Svaz ekologického zemědělství PRO-BIO zastupuje služby v ekologickém zemědělství a obchodu. V České Republice je kolem dvou set specializovaných prodejen zdravé výživy a celkově ve 400 prodejnách jsou biopotraviny zařazeny do prodejního sortimentu a zásobovány několika největšími velkoobchodníky s biopotravinami. Pár moder-

Pokračování na str. 3

POŘAD O BIOPOTRAVINÁCH V ČT 1

Večerní zpravodajství ČT 1 Události, komentáře se v pátek 18. března věnovalo problematice biopotravin. V reportáži Markéty Chrobáčové a následném rozhovoru s Ing. Zdeňkem Perlingerem, předsedou PRO-BIO, svazu ekologických zemědělců a Ing. Martinem Leiblem, pracovníkem odboru ekologie a rozvoje venkova Ministerstva zemědělství ČR se ozřejmila tato problematika. Telefonicky byla kontaktována Jana Bauerová z oddělení certifikace kontrolní organizace KEZ, o. p. s.

Televize uvedla několik statistických údajů a hovořilo se o tom, co nesmí ekozemědělci při výrobě používat, o obchodech s biopotravinami – z obchodu zdravé výživy hovořila Marie Sirotková a z biorestaurace Albio hovořila Hana Zemanová, o zdravotním vlivu biopotravin. Například se diváci

dozvěděli o výzkumu VŠCHT, který potvrdil, že se v kontrolované biomrkvi a biobramborech nenacházely zbytky pesticidů a dusičnany. Za biopotraviny Češi utratili loni 14 milionů korun, což je 0,01 procenta tržby za potraviny celkem.

V rozhovoru se zmínili diskutující o ceně biopotravin, jež odráží zvýšené náklady, které sedlák na jejich produkci má – biopotraviny jsou určeny k rychlé spotřebě, výnosy a užitkovost jsou nižší. Ing. Perlinger odpovídal na otázku, na co ekozemědělci zaměřují produkci. Uvedl, že velká část jich hospodaří na TTP a chová skot, protože je to jednodušší a srovnatelné s konvenčním zemědělstvím, na trhu pak však chybí dostatek ovoce a zeleniny. Ing. Leibl vysvětloval, že dotace pro ekozemědělce nejsou příliš nízké. Rozpočet MZe byl 24 miliard

Kč, z toho pro EZ byly dotace 231 milionů korun – jsou určeny na 6 % zemědělské půdy. Ing. Perlinger by byl pro větší podporu státu právě v otázce popularizace spotřeby biopotravin, například i formou billboardů, které jsou vidět v zahraničí. Podpora v horizontu dalších deset let bude, ale zatím chybí větší propagace biopotravinám. Do ekologického hospodaření by se měli pouštět jen ti zemědělci, kteří jsou o způsobu hospodaření přesvědčeni, řekl Ing. Leibl, žádné direktivy shora nepomohou.

Po deseti letech se televizní zpravodajství přece jen probudilo, aby informovalo také o ekozemědělství. Kromě kusých informací a zmínek v pořadech (věnovaných ekologii) v méně sledovanou dobu nebylo ekologické zemědělství zmiňováno. Diváci se alespoň v průřezu (s několika drobnými nepřesnostmi) seznámili s touto problematikou, i když si na to také museli počkat do půl jedenácté večer.

vh

Růžová budoucnost ekozemědělství? – Vyhlídky pro celosvětovou bioprodukci

Pokračování ze str. 2

ních specializovaných prodejen (biosupermarketů) se širokým spektrem biopotravin již existuje v Praze, působí zde výjimečně několik bister a restaurací.

Maďarsko

Budapešť má mnoho prodejen zdravé výživy a biopotravin, většina z nich byla otevřena v nedávné době. V Maďarsku je přes 100 000 ha obhospodařováno ekologickým způsobem s 1 100 ekologickými subjekty, které zaujmají 1,7 % podíl. V Maďarsku je nabídka produktů v širokém spektru, které je dáno klimatickými podmínkami, např. zelenina, byliny, koření, semena, husy a ostatní speciality jako je zpracovávání produktů z vepřového druhu Mangalica. Toto speciální osrstěné plemeno pasoucích se prasat bylo vyšlechtěno v Maďarsku a je zvláště odolné. Nejznámější ekologickou asociací je **Biokultura**, založená v roce 1983 dlouho před politickou revolucí.

Slovensko a Slovinsko – centrální pole v Evropě

Slovensko

Sousední Slovenská Republika má pouze polovinu obyvatelstva než Česká Republika. 50 000 ha neboli 2,2 % hospodářských ploch je ekologicky obhospodařováno pouze 84 subjekty, jedná se však o podniky s velkou rozlohou. Jejich produkci tvoří víno, ovoce, kukuřice, hrách, papriky, jablka a mrkev. Ekologickými sdruženími jsou **Ekotrend**, **Naturalis** a **Ekovita**.

Slovinsko

Ve Slovinsku působí 1 150 ekologických farmářů a producentů vína, ovocných šťáv, olejů a sýrů na rozloze 15 000 ha. Celkový podíl ekologického zemědělství činí 3,4 %. Ekologičtí farmáři jsou členové Unie Slovenian Organic Farmers Association.

SDRUŽENÍ EKOCONNECT podporuje vztahy východní a západní Evropy v rámci ekologického zemědělství

Dráždanské sdružení Ekoconnect bylo založeno komisí soukromých osob v ekologickém hospodaření. Cílem sdružení je vytvořit fórum pro vzájemné partnerské vztahy mezi východní a západní Evropou a podporu vzájemné komunikace. Od začátku roku 2004, pod záštitou managementu Bernda Jansena, již bylo zorganizováno mnoho akcí, včetně aktivit podporujících navázání kontaktů mezi polskými, českými a německými ekologickými farmáři. Síť aktivit je začátkem rozvoje a má přispívat ke společnému pozitivnímu trendu propojit staré a nové členské státy EU (www.ekoconnect.org).

Růžová budoucnost ekozemědělství – vyhlídky pro celosvětovou bioprodukci

V roce 2004, dle odhadů londýnské marketinové a poradenské společnosti Organic Monitor, celosvětový prodej ekologických produktů vzrostl o 6 %. Předpokládaný prodej za 25 miliard US dolarů v roce 2003 bude znamenat růst kolem 26,5 miliard US dolarů za rok 2004.

Amarjit Sahota z londýnského Organic Monitor říká: „V současné době můžeme největší nárůst vidět v Severní Americe, zatímco větší na zemích západní Evropy je registrována s docela nízkým růstovým podílem do 5 %. Vysoké procento růstu je také v Asijsko-pacifické oblasti, Latinské Americe a východní Evropě s ohledem na životní a ekonomickou úroveň těchto států.“ Evropský trh s 10 miliardami EUR je ojedinělým a nejrozvinutějším trhem před USA (Research Institute of Organic Agriculture, FiBL) a Stiftung Ökologischer Landbau, SÖL). Německo zaujímá prvenství v Evropě s prodejem okolo 3,1 miliard EUR.

Ochutnávka kombuchy ve stánku PRO-BIO Staré Město pod Sněžníkem

Čím je a proč se slaví DEN ZEMĚ – 22. DUBEN

22. 4. 1970 proběhla první kampaň pod názvem Den Země ve Spojených státech amerických. Žádala zvýšit energetickou účinnost a hledat obnovitelné zdroje energie, recyklovat materiály a odpady, vyloučit z používání chemikálie a odpady, které ničí ozónovou vrstvu Země atd.

Kampaň, která měla za cíl prosadit otázku ochrany životního prostředí do politické diskuse a podpořit veřejný zájem o tuto problematiku, inicioval americký senátor Gaylord Nelson za podpory ostatních amerických politiků. Akce se v roce 1970 zúčastnili milióny občanů USA, a to zejména studentů základních, středních a vysokých škol. Kampaň měla nebývalý ohlas a dala vzniknout tradici oslav Dne Země - 22. dubna - jako mezinárodního svět-

ku životního prostředí. V roce 1990 se k americké tradici připojil zbytek světa. 200 miliónů lidí na celém světě ze 140 zemí znovu dokázalo, že se zajímají o ochranu životního prostředí na Zemi. Zprávy z celého světa informovaly o pochodech, soutěžích, koncertech, festivalech, ekotrzích, úklidových akcích a jiných aktivitách na 3 600 místech a ze Dne Země 1990 se tak stala největší veřejností organizovaná aktivita v historii. Akci Den Země podporuje celá řada významných organizací, osobností, vědců i politiků. Od roku 1990 je 22. duben jako světový svátek životního prostředí slaven i v České republice. Největší význam Dne země spočívá v tom, že umožňuje i té nejmenší organizaci a jednotlivcům zařadit svůj malý příspěvek k péči o životní prostředí do celostátního a celo-

světového kontextu. Den Země umožňuje spojit síly k výraznějšímu oslovení široké veřejnosti i představitelů politické i ekonomické moci ve jménu ochrany přírody a životního prostředí. Každým rokem takto probíhá velké množství akcí, do kterých se stále více zapojují vedle nevládních organizací zejména školy, místní a státní úřady, místní samospráva a velké množství jednotlivců.

DEN ZEMĚ MŮŽETE STRÁVIT NA FLÓŘE

Největší a nejstarší zahradnická výstava v České republice ožije olomoucký veletržní areál ve dnech **21. – 24. dubna 2005** už po šestadvacáté. Pro veřejnost bude otevřeno denně od čtvrtka do neděle vždy od 9 do 18 hodin. Hlavní expozice v pavilonu A nese název „**KVĚTINOVÁ KATEDRÁLA**“ – na chrám plný pestrobarevných květin jej promění výpěstky českých i zahraničních zahradnických firem. Pestrá paleta barev potěší návštěvníky

i v exteriérech výstaviště – Smetanových sadech – kde v nově vytvořené tzv. „**Holandské zahradě**“ pod lávkou u hlavního pavilonu vykvete více než 26 tisíc cibulovin ve 172 odrůdách.

Na své si při jarní Flóře Olomouc přijdou i drobní pěstitelé a zahrádkáři, kterým budou určeny také pavilony G a H s **JARNÍMI ZAHRADNICKÝMI TRHY** – prodejní nabídkou širokého sortimentu květin, okrasných dřevin, zahradnického a doplňkového zboží a **veletrhem HORTIFARM** zaměřeném na zahradní mechanizaci.

Společné expozici České zahradkářského svazu v pavilonu E bude vévodit kromě pozoruhodné sbírky masožravých rostlin a kaktusů také velká expozice jarních cibulovin – narcisů, tulipánů a hyacintů. V pavilonu E bude pro návštěvníky připravena i **bezplatná poradenská služba ČZS** a stánek s bohatou nabídkou odborné literatury. Vstupné: (platí zároveň pro současně probíhající JZT 2005, HORTIFARM 2005).

TĚŠÍME SE NA SETKÁNÍ S VÁMI V ROZKVETLÉ JARNÍ OLOMOUCI!